

(א) לעיל ז' ח' (ב) עמ"ס ש"ס: (ג) עירובין ט"ז: (ד) [מספיקה פ"ב ה"ג], (ה) אר"י ז"ל בהמתנתו, (ו) ז"ל י"ט.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לנחל וכו' לשם סוכה הפנימית נעשו חלל:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה לא ירא וכו' ונראה כפסחים דרבי התם אור. ע"פ עירובין דף י' ע"ב תוס' ד"ה ע"ב העסקל:

רבינו הגנאל

כי פליגי אליבא דרב, אביי כרב, ורבא אמר לך עד כאן לא אמר רב מותר לטלטל בכולה, אלא משום דהני מחיצות לאכסדרה עמודי [ג"א: עבדין] ומנאי איכא המחיצות, אבל הכא דמאבראי, דלא כעבידין לטובה, לא. חלוקת רב ושמואל בסוף פרק כל גגות העיר. ואקשינן ממנאי, תנן סיכך על גבי אכסדרה כו', אי אמרת פי תקרה יורד וסותם אמאי היא פסולה. תרגמה רבא אליבא דרב דאביי בששהו, פירי קירוי הסוכה לאכסדרה וריבסך, שאין נראית תקרת הסוכה חלוקה מן האכסדרה להירדע שהיא פי תקרה. והלכתא כרבא בהאי לישנא, כי אכסדרה שאין לה פצימין פסולה ואם יש לה פצימין כשרה. וצורת פצימין מירפשה לקמן. נראה מבחוץ ושה מבפנים נידון משום לחי, והיינו פצימא. וגיסינן כעירובין פרק מבוטא, אמר רבה אמר רב הונא נראה מבחוץ שהוא לחי ושה מבפנים, נידון משום לחי להחיר הפנימי ששה לו, ומותבין עליה הא דרנן חצר גדולה שפרצה לקטנה גדולה ומותרת לקטנה אסורה מפני שהיא פכתא של כעירובין פרק מבוטא, אמר רבה אמר רב הונא מבחוץ ושה מבפנים, ומשהו במפולגות כו'. ואסיקנא התם והלכתא נראה מבחוץ ושה מבפנים נידון משום לחי. וגיסינן כעירובין פרק א' [דעירובין]. אביי הבנין איצטא מן הבנין אם אין בין אחת לחברתה ג' טפחים (ב) נידון כלבוד, והיינו לחי. וק"ו יוצא מיכן וק"ו יורד יוצא מיכן נידון לחמים. כותל הנכנס ונראה כפס מבפנים ומבחוץ, אף נראה כפס מבחוץ ושה מבפנים, נידון כלחיים. היה משך רואין אותו כאילו הוא כפס. התיב רב חסדי והתנן חצר גדולה שפרצה לקטנה כו', ויעשר כותלי גדולה כלחיים אצל כותלי קטנה, והותרה לקטנה, ופריק, תפטר במטוכין יתר מעשר וכו'. והאי דאמרין בשמעתין לגבי פצימין אמרינן לבוד, כי מאי גונא הוא, כגון דאיכא אבנים ויש ביניהן פחות משלשה

סוכה פרק ראשון סוכה

כי פליגי. אביי ורבא: אליבא דרב. ולאוקמה בפלוגתא דאפילו אליבא דרב פליגי למיפסלה: דמחילות. פי תקרה זה לשם אכסדרה נעשה להיות לו מחילה לחלל זה אצל לא להיות מחילה לאויר שחוצה להן ואילו מחילה מעלייתא היא הוה סומכין

כי פליגי אליבא דרב אביי כרב ורבא אמר לך עד כאן לא אמר רב התם אלא דמחיצות לאכסדרה הוא דעבידי אבל הכא דלאו להכי עבידי לא תנן (ב) וכן חצר המוקפת אכסדרה ואמאי נימא פי תקרה יורד וסותם (ג) תרגמה רבא אליבא דאביי כשהשוה את קירויי בסורא מתני להא שמעתא בהאי לישנא בפומבדיתא מתני סיכך על גבי אכסדרה שאין לה פצימין דברי הכל פסולה יש לה פצימין אביי אמר כשרה רבא אמר כשרה רבא אמר כשרה לא אמרינן לבוד והלכתא כלישנא קמא רב אשי אשכחיה לרב כהנא דקא מסכך על גבי אכסדרה שאין לה פצימין אמר ליה לא סבר מר הא דאמר רבא יש לה פצימין כשרה אין לה פצימין פסולה אחוי ליה נראה מבפנים ושוה מבחוץ או נמי נראה מבחוץ ושוה מבפנים דאתמר (ד) נראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי ולחי היינו פצימין תנא (ה) בפסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה מאי פסל היוצא מן הסוכה אמר עולא קנים היוצאים לאחורי סוכה והא בעינן שלש דפנות בדאיכא והא בעינן צלתה מרובה מחמתה בדאיכא אי הכי מאי למימרא מהו דתימא הואיל ולגוואי עבידי ולבראי לא עבידי אימא לא קמ"ל רבה ורב יוסף אמרי תרווייהו הכא יבקנים היוצאים לפנים מן הסוכה ומשכא ואולא חדא דופן בהדיהו מהו דתימא הא לית בה הכשר סוכה קמ"ל רבה בר בר הנה אמר רבי יוחנן לא נצרכה אלא לסוכה שרובה צלתה מרובה מחמתה ומעושה חמתה מרובה מצלתה מהו דתימא תפסל בהך פורתא קא משמע לן ומאי יוצא יוצא מהכשר סוכה רבי אושעיא אמר לא נצרכה אלא לסכך פסול פחות משלשה בסוכה קמנה ומאי יוצא יוצא מתורת סוכה מתקוף לה רב הושעיא לא יחא אלא אויר ואויר פחות משלשה טפחים בסוכה קמנה מי פסיל אמר ליה רבי אבא זה מצטרף וישנים תחתיו וזה מצטרף ואין ישנים תחתיו ומי איכא מידי דאצטרופי מצטרף והוא עצמו אינו כשר אמר רבי יצחק בן אלישב אין מיטא

סוכה אכסדרה

כשרה מהו לישן תחתיו המיצר' ר' יצחק בן אלישב הרי עיט הנרוק שפולטין במקוה ואין מעצילין בו אף הכא משלים בסוכה ואין ישנים תחתיו: שאינו מן הדופן: והכא נמי נידון משום דופן: והיינו פלימא. זהו פליס שלה: לאחורי סוכה. חוץ לדופן אמנעי שהוא אחורי' של הסוכה: קנים. מן הסכך: והא ענינן הכשר סוכה. שהיא שצעה טפחים דעל כרחי סוכה באפי נפשה היא ומודלת מו: לבראי לא עבידי. דופן אמנעי זה לא לך נעשה וגם שצדדין חתלתן לשם סוכה (א) נעשו אלא שהכנים דופן אמנעי ליתן דכך: לפניס מן הפסוק. ללד דופן רביעי הפתוח משוכין יוצאין להלן מאורך דפנות הצדדין: וממשאל ואולא חד דופן. מדופני הצדדין צהדיהו: מהו דמימא. כיון דלא ממשך דופן שני צהדי מילתא דבאפיה נפשה היא והא לית בה צעה טפחים צהכר סוכה: קמ"ל. דמן סוכה הוא והוי כשמים כהלכתן ושלשית אפילו טפח דלא ממשכא עד הרביעיית וכשרה: ה"ג לא נצרכה אלא לסוכה שרובה צלתה מרובה מלפתח: ה"ג מהו דמימא סיפסל בהך פורתא: יולא מהכשר. שאינו מסוכך כהלכות סוכה: מסורס סוכה. שאפילו מין כשר אינו: לא יחא אלא אויר. ופשיטא דכשר דאפילו אויר החמור ממנו אינו פוסל צשיעור זה: אמר ליה רבי אבא. להכי אהני נידון כסוכה דאשמעינן תנא לומר שישנים תחתיו דאילו אויר פחות משלשה מטטרף להשלים שיעור הסוכה אצל אין ישנים תחתיו: טיט

י"א

אחוי' יה נראה מבחוץ ושוה מבפנים. תימה היאך הוא מועיל בסוכה כיון דלא מייכר מצפנים שלשית של טפח דאי משום מיגו חדא דאטו מי לא עבד רב כהנא סוכה אלא צצנת ועוד דלשלשית דאורייתא לא מהני מיגו כדפי' לעיל:

צבראי' א עבדי. פי' צקונטרס דופן אמנעי זה לא נעשה לך וקשה דמתמתין שמעינן ליה דכשר דקתני וכן חצר המוקפת לאכסדרה דאם אין מן הכותל לסיכוך ד' אמות כשרה אע"ג דמחילות בית לאו לבראי עבידי כדאמרין לעיל (דף י"א). ונראה דלקנים היוצאים לאחורי סוכה קאי וליה ספרים דגרסי צהדיא מהו דתימא הני קנים לגוואי עבידי לבראי לא עבידי ס"ד לפוסלה לפי שאינה עשויה ללל קמ"ל דכשרה: לא יחא אלא אויר. ופשיטא דכשר דאפילו האויר החמור ממנו אינו נפסל צשיעור זה אמר ליה רבי אבא להכי אהני נידון כסוכה דאשמעינן לומר שישנים תחתיו דאילו אויר פחות משלשה מטטרף להשלים שיעור הסוכה אצל אין ישנים תחתיו כ' פירש צקונטרס וקשיא אחאי נקט ר' אושעיא סוכה קטנה הא בסוכה גדולה נמי איצטרף לאשמעינן דישנים תחתיו ודוחק הוא לומר דנקט סוכה קטנה משום דאשמעינן בה תרמי דמטטרף וישנים תחתיו ועוד קשה דכל מקום שצנין אויר פחות משלשה כסתום על ידי לבוד ולא דמי לסכך פסול פחות מג' דאין שייך לעשומו כסתום צכך כשר מאחר דיש בו סכך פסול ועוד מי יוכל להזהר בסוכה מלאה נקבים שאין צלמה מרובה מחמתה אלא משהו שלא יש כנגד הנקבים (ו) ונראה כספרים דגרסי' התם אויר מטטרף וישנים תחתיו וזה מטטרף ואין ישנים תחתיו כלומר הא דאפשיטא דכשר אפילו אויר החמור ממנו אינו נפסל כשיעור זה אדרבה סכך פסול חמור ממנו דאין ישנים תחתיו והוה אמנינא מטעם זה דאין מטטרף דמתמתה צמר הכי מי איכא מידי ומיהו קשיא מסיככה צשפודין דמשכירין צשש ריח צנייהן כמותן ואי אפשר שלא (ז) (יתן) כנגד השפודין לך לרין צפרש צשיס הכשר סוכה צלא האויר וצלא הפסול ישנים תחתיו בין צוה בין צוה ואלהי נקט סוכה קטנה וצירושלמי דצרכות פרק שלשה שאכלו משמע דאויר מטטרף ואין ישנים תחתיו כפירוש הקונטרס וז"ל און קיימין צסוכה וילפינן מטיט הנרוק דמנינן תמן הרחיק הסיכוך מן הדפנות ג' טפחים פסולה פחות מכאן

כשרה מהו לישן תחתיו המיצר' ר' יצחק בן אלישב הרי עיט הנרוק שפולטין במקוה ואין מעצילין בו אף הכא משלים בסוכה ואין ישנים תחתיו: שאינו מן הדופן: והכא נמי נידון משום דופן: והיינו פלימא. זהו פליס שלה: לאחורי סוכה. חוץ לדופן אמנעי שהוא אחורי' של הסוכה: קנים. מן הסכך: והא ענינן הכשר סוכה. שהיא שצעה טפחים דעל כרחי סוכה באפי נפשה היא ומודלת מו: לבראי לא עבידי. דופן אמנעי זה לא לך נעשה וגם שצדדין חתלתן לשם סוכה (א) נעשו אלא שהכנים דופן אמנעי ליתן דכך: לפניס מן הפסוק. ללד דופן רביעי הפתוח משוכין יוצאין להלן מאורך דפנות הצדדין: וממשאל ואולא חד דופן. מדופני הצדדין צהדיהו: מהו דמימא. כיון דלא ממשכא דופן שני צהדי מילתא דבאפיה נפשה היא והא לית בה צעה טפחים צהכר סוכה: קמ"ל. דמן סוכה הוא והוי כשמים כהלכתן ושלשית אפילו טפח דלא ממשכא עד הרביעיית וכשרה: ה"ג לא נצרכה אלא לסוכה שרובה צלתה מרובה מלפתח: ה"ג מהו דמימא סיפסל בהך פורתא: יולא מהכשר. שאינו מסוכך כהלכות סוכה: מסורס סוכה. שאפילו מין כשר אינו: לא יחא אלא אויר. ופשיטא דכשר דאפילו אויר החמור ממנו אינו פוסל צשיעור זה: אמר ליה רבי אבא. להכי אהני נידון כסוכה דאשמעינן תנא לומר שישנים תחתיו דאילו אויר פחות משלשה מטטרף להשלים שיעור הסוכה אצל אין ישנים תחתיו: טיט

רבינו הגנאל (דמשך)

וקיימא לן כלישנא קמא דרבא וכן הלכה. תנו פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה. ואוקימנא קניס היוצא מן הסוכה לאחורי הסוכה, ויש בהן ז' טפחים שיעור סוכה קטנה. מהו דתימא הני דפנות הואיל ולגוואי עבידין לבראי לא עבידין פסולה, קמ"ל כיון דלשם צל בעלמא עבידין כשרה. רבה ורב יוסף אמרי בקנים היוצאים לפני הסוכה, ומשכה ואולה דופן אחת בהדיהו, מהו דתימא הואיל ושלמה להו סככא אפלאג דרופן, האי סוכה אחריית היא, קמ"ל. דברי ר' יוחנן פשוטין הן. ר' אושעיא אמר לא נצרכא אלא לסכך פסול פחות מג' בסוכה, בסוכה קטנה עבידין לבראי לא יוצא קרי ליה, מפני שהיא מהכשר סוכה. ומותבין עליה לא יחא אלא אויר, דלא אשכחן בפוסלי סוכה פחות מימנו, וכי אויר פחות מג' טפחים פוסל בסוכה קטנה. והוי רבא אויר פחות מג' מצטרף וישנן תחתיו, ודיקא לן

כלבוד דמי, אבל סכך פסול מצטרף לר' אמות מן הצד ואין ישנן תחתיו, כדתנן נתן עליה נטר שרובו ד' טפחים כשרה וכלבוד שלא ישן תחתיו, ויש שמחליף ומפרש. ומתמה ומי איכא מידי דמצטרף להכשיר והוא עצמו פסול.

עין משפט נר מצוה

קיה א מיי' פ"ז מהל' שבת הלכה כב סמג עשין א טושי"ע ח"מ סי' שג טעין י: קי"ב ב ג מיי' פ"ד מהלכות סוכה הל' ג סמג עשין מג טושי"ע ח"מ סי' תרל"ג טעין י:

מוסף רש"י

וכן חצר המוקפת אכסדרה. כל חצר צהשש"ס לפני הבתים והצמחים פמוחין לו, חצר זו מוקפת צמחי ממוחה ופמוחין לה סביב מג' רוחותיה ולפני הבתים עשו אכסדרות סביב לגששה רוחותיה היא והאכסדרה פמוחה היא ואין לה דופן ללא התר ויש עליה תקרה וזה סיכך על גבה כל אוירה של כל חצר שצמנע היקף אכסדרות ואין דופן לטובה זו אלא מחיצת הבתים המפסיקות בין צמחי לאכסדרה ומנאלת תקרת האכסדרה מנפיקת סביב בין סכך לדפנות, אס יש צינור האכסדרה ד' אמות פסולה, חמות מוצרע אמות כשרה, דאמרין דופן עקומה דומה לצד קלישטרא"ל גלאן אשכח על אחי אמות, הם הגלחים שיש לה אויר שיש צה עציס היקף אכסדרה סיכך לו (ועיל י"א). נראה מבחוץ ושהו מבפנים. שמשך כל הלחי לחון וחודו הפנימי נכנס צצויו סומל המניו וישנה נראה מצפנים אלא דומה ממוסף על אורכן הסומל אצל ממוחן וכך שאינו מכוהל המניו שהי משך להלחה ממוחז ההמל (עירובין ט"ז). פסל ויוצא מן הסוכה. אס יש הכשר סוכה צמד ועוד יש סוכה משס והלחה פסל, היינו סכך העשוי דפנות גורן וקק, שחיו דכך נעשות, ויולא ממשכר סוכה, שאין לו הכשר דפנות (עיר"ד).

רבינו הגנאל (דמשך)

וקיימא לן כלישנא קמא דרבא וכן הלכה. תנו פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה. ואוקימנא קניס היוצא מן הסוכה לאחורי הסוכה, ויש בהן ז' טפחים שיעור סוכה קטנה. מהו דתימא הני דפנות הואיל ולגוואי עבידין לבראי לא עבידין פסולה, קמ"ל כיון דלשם צל בעלמא עבידין כשרה. רבה ורב יוסף אמרי בקנים היוצאים לפני הסוכה, ומשכה ואולה דופן אחת בהדיהו, מהו דתימא הואיל ושלמה להו סככא אפלאג דרופן, האי סוכה אחריית היא, קמ"ל. דברי ר' יוחנן פשוטין הן. ר' אושעיא אמר לא נצרכא אלא לסכך פסול פחות מג' בסוכה, בסוכה קטנה עבידין לבראי לא יוצא קרי ליה, מפני שהיא מהכשר סוכה. ומותבין עליה לא יחא אלא אויר, דלא אשכחן בפוסלי סוכה פחות מימנו, וכי אויר פחות מג' טפחים פוסל בסוכה קטנה. והוי רבא אויר פחות מג' מצטרף וישנן תחתיו, ודיקא לן

כלבוד דמי, אבל סכך פסול מצטרף לר' אמות מן הצד ואין ישנן תחתיו, כדתנן נתן עליה נטר שרובו ד' טפחים כשרה וכלבוד שלא ישן תחתיו, ויש שמחליף ומפרש. ומתמה ומי איכא מידי דמצטרף להכשיר והוא עצמו פסול.

(א) נראה דל"ל נידון לחמים והיינו דאמרין לבוד קין וזית וכו'.